

Lp pr minister Liisa-Ly Pakosta
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 01.07.2024 nr 8-3/5169-1
Meie 26.08.2024 nr 10-3/24-253-2

Arvamuse esitamine

Esmalt täname võimaluse eest rääkida kaasa sedavõrd olulise seadusemuudatuste paketi koostamisel kui seda on tsiviilkohtumenetluse optimeerimise väljatöötamiskavatsus. Enam kui 2/3 Pärnu Maakohtu töökoormusest annavad tsiviilasjad ja seega on olemasoleva ülekoormatuse tingimustes tegemist oluliste ettepanekutega kohtunike töö leevendamiseks. Täpsemalt ettepanekute osas järgnevalt:

1. Hagi tagamise avalduse läbivaatamise tähtaja pikendamine. Selle ettepanekuga on Pärnu Maakohus igati päri, isegi kui see toob kaasa meie tööjaotusplaani muudatused. Sageli laekuvad hagi tagamise avaldused pärast tööpäeva lõppu või selle lõpus, mis ei jäta just palju aega otsustuse tegemiseks. Olukordi, kus hagi tagamine on tundide küsimus, esineb harva, esialgse õiguskaitse rakendamine aga toimubki küllalt sageli mitu päeva pärast taotluse esitamist, sest perekonnaasjades lihtsalt ei ole võimalik kõiki osapooli nii kiiresti kätte saada.
2. Kohtunikuabi ja/või vanemkohtujuristi pädevuse laiendamine. Meie kohtus on praegu vaid üks vanemkohtujurist, kohtunikuabid on hõivatud maksekäsuosakonna tööga. Ilmselt on sama olukord teistes kohtutes ja seetõttu leiame, et ettepanek mingit märkimisväärset kasu kohtutele ei too. Pealegi ei ole vanemkohtujuristi nimetus seotud palgaerinevusega, mistõttu on õigustatud küsimus, kuidas temale pandavat lisatööd finantseerida.
3. Maksekäsu kiirmenetluse muudatused. Esimene ettepanek on teretulnud ja kindlasti vähendab kohtusse jõudvate asjade arvu. Seega toetame, et kohtusse ei jõua maksekäsuasi enne, kui hagi on esitatud. Teise ettepaneku osas oleme seisukohal, et rahvusvahelise kohtualluvuse kontrolli peaks tõepoolest teostama kohus, kuid seda peaks tegema see kohus, kelle alluvuses Eesti kohtu pädevuse korral asi olema saab. Praeguse ringkonnakohtu praktika järgi peaks kõik maksekäsuosakonnast tulev läbi vaadatama Pärnu Maakohtu kohtunike poolt, mis on ebamõistlik ja juba iseenesest topeltkontroll.
4. Lihtmenetluse piirmäärade tõstmine. Selle ettepanekuga oleme nõus, loodame et ka Harju MK initsiatiivil toimuv lihtmenetluse põhimõtete ülevaatamine aitab selle menetlusliigi juurutamisele rohkem kaasa.
5. Määruskaebusmenetlus ringkonnakohtusse. See suurendab ringkonnakohtute koormust, v.a maakohtu kohtunikuabide v vanemkohtujuristide tehtud määrustele esitatud kaebused. Maakohtutel ei tohiks sellele lahendusele vastuväiteid olla. Kuna maakohtunik ise rahuldab vaid 1% määruskaebustest, ei ole see meile ka suur enda üle kontrolli rakendamise kaotus.
6. Kaja avalduse tähtaegade muutmine. Siinkohal märgin, et muudatus ilmselt olulist kasu maakohtutele ei too. Kui võlgnikul on pooleli mitmeid täiteasju, võib see lahendi jõustamist (s.t kontrolli, kas ja kuidas ta otsusest teada sai) isegi keerukamaks teha.
7. Riigilõivu tagastamine kohtu algatusel. Seda muudatust Pärnu Maakohus ei toeta. Peamise murekohana näeme seda, et enamtasutud või üldse vajaduseta tasutud (keeldutakse menetlusse võtmisest) riigilõivu tagastamisel avalduseta jätame kõik konkreetse

arvelduskontoga seotud riskid riigilõivu tasunud isiku kanda. Riigilõivu tasutakse tihti teise isiku kontolt, samuti võib olla olukord, et konto on arestitud või suletud, kusjuures on/oleks olemas teine konto, kuhu saaks riigilõivu tagastada, mida kohus aga ei tea. Menetlusosalise enda huvides on raha tagasi saada ja seega peaks ainult temal olema see initsiatiiv näidata, et ja kuhu ta seda soovib. Pealegi saab 2 aasta möödumisel selle raha avalduse puudumisel üldse riigile jätta (TsMS § 150 lg 6). Ettepanekul ei ole kohtu tööd lihtsustavat mõtet.

Lõpetuseks teeme ise ettepaneku kaaluda üht seadusemuudatust. Nimelt on kohtutes järjest enam eestkoste seadmise ja eestkostja ametiaja pikendamise avaldusi. Võib-olla peaks mõtlema võimalusele, et teatud asjades (dementsed, nõrgamõistuslikud) saaks eestkostet määrata tähtajatult, hoidmaks kokku kohtuniku aega kord viie aasta jooksul menetlust läbi viia. Kui on teada, ja viimasel ajal tihti ka eksperdiarvamuses kirjas, et isikul paranemislootus puudub, siis võiks piisata iga-aastasest eestkostja aruandest, millele lisandub nt kord viie aasta või isegi pikema aja tagant isiku ärakuulamine kohtuniku poolt. Kui tervislik seisund muutub paremuse poole, mida võib mõjutada ka ümbritsev keskkond, on nagunii kohtul kas omal algatusel läbi eestkoste järelevalveametniku ettepaneku või kohalikul omavalitsusel alati võimalus taotleda eestkostja volituste ülevaatamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Talviste

Pärnu Maakohtu esimees